

Îndemn către cititor

„Duh este Dumnezeu și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr”¹, ne învață Însuși Hristos, Dumnezeuul nostru. *În duh*, adică ca mădulare vii ale Bisericii Dreptslăvitoare – cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească –, născuți din nou de sus și purtând pecetea darului Sfântului Duh. *În adevăr*, adică cu o credință dreaptă, plină de noime, pusă în lucrare nu dintr-o inerție-moștenire, ci cu înțelegerea realităților dumnezeiești cele veșnice pe care le exprimă dogmele. Iar acestei credințe i s-a spus, în istorie, *Ortodoxie* – care „înseamnă în greacă dreaptă-slăvire, dar se poate traduce și dreaptă înțelegere”², „înțelegere care îngăduie omului să urmeze calea cea adevărată care duce la mântuire”³.

„Mintea omenească însetează după cunoaștere”⁴, spune Cuviosul Sofronie Athonitul, iar omul „vine în lume ca o *tabula rasa*, pentru a crește și a se întări cu duhul, umplându-se de înțelepciune”⁵.

Această cunoaștere duhovnicească născătoare de dreaptă înțelegere – care cuprinde conștiința dogmatică de care vorbea

¹ *In* 4, 24.

² Ieromonahul RAFAIL NOICA, *Cultura Duhului*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, ²2017, p. 93.

³ Ieromonahul RAFAIL NOICA, *Cultura Duhului*, p. 112.

⁴ Arhimandritul SOFRONIE, *Rugăciunea – experiența Vieții Veșnice*, traducere și prezentare de diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, ³2007, p. 19.

⁵ Arhimandritul SOFRONIE, *Rugăciunea – experiența Vieții Veșnice*, p. 26.

aceiași Cuvios Sofronie, legată în chip nedespărțit de întreaga structură a vieții lăuntrice⁶ – se dobândește la început, pentru cei mai mulți dintre oameni, prin învățătură-catehizare.

Vechi așezământ al Bisericii, lucrarea de formare a catehumenilor (pomeniți din cele mai vechi timpuri la Dumnezeiasca Liturghie ca *οἱ κατηχούμενοι*, „cei chemați”) a cunoscut fluctuațiile ei de-a lungul istoriei, sub înrâurirea vitregiilor vremii și a neputințelor omenești, însă nu contenește să rămână de căpătâi în pregătirea credincioșilor pentru viața în Hristos.

Astăzi, din păcate, lucrările ce poartă titlul *Catehism* sau *Carte de învățătură* au ajuns să fie asociate mai degrabă „literii care ucide” decât „duhului care dă viață”⁷, ca purtătoare ale unei cunoașteri raționale, exterioare, searbede și reci a lui Dumnezeu – adesea, pe bună dreptate, din cauza structurii lor de sorginte scolastică și a folosirii „limbajului farmaceutic al teologiei moderne”⁸. Aceasta în ciuda faptului că ele ne descoperă, potrivit cuvintelor Sfântului Nicolae Velimirovici, „cele mai însemnate taine ale ființei și ale vieții”⁹...

Cartea care vă stă înaintea, alcătuită de Arhiepiscopul Sotirie al Canadei, aparținând de Patriarhia Ecumenică, își dorește să suplinească aceste neajunsuri ale catehismelor

⁶ Cf. Arhimandritul SOFRONIE, *Nevoința cunoașterii lui Dumnezeu*, traducere din lb. rusă de Ierom. Rafail (Noica), Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006, p. 37.

⁷ Cf. 2 Cor 3, 6.

⁸ Expresia aparține Cuviosului Sofronie Athonitul (citată de ucenicul său, Ierom. Rafail Noica, într-un dialog purtat la A.S.C.O.R. București, 14 martie 2002).

⁹ Sfântul NICOLAE VELIMIROVICI, *Credința Sfinților. Catehismul Bisericii Ortodoxe*, traducere din lb. sârbă de Petre-Valentin Lică, Editura Sophia, București, 2004, p. 5.

mai vechi, adresându-se nemijlocit omului post-modern, cu părerile preconcepute și neînțelegerile lui, tot mai străin de „cuvintele vieții veșnice”¹⁰ și de noimele duhovnicești¹¹. Într-un limbaj accesibil, pe cât o îngăduie temele tratate, fără să cadă însă în simplism, el încearcă să înfățișeze cititorului, fără restricții de public, sensul adânc al vieții.

„Rugăciunea este începutul cunoașterii nemateriale și simple”¹², spun Părinții *Filocaliei*, iar Cuviosul Sofronie explică din experiență: „În rugăciune suntem sensibili la prezența lui Dumnezeu, care, deși nu atingem plinătatea experienței după care năzuim, întărește credința noastră”¹³. În lumina acestor cuvinte, poate că valoarea cea mai mare a lucrării de față constă în conștiința faptului că adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu nu poate fi decât în rugăciune; de aceea, fiecare capitol îi propune cititorului să pecetluiască în Duh, printr-o scurtă dar atotcuprinzătoare rugăciune, adevărurile de credință parcurse, trecându-l de pe planul rațional pe cel noetic.

Am adăugat la sfârșitul ediției românești și un mic „îndrumar pentru o participare cu mai multă înțelegere la Taina Spovedaniei”, întocmit de Joseph Letendre, cu gândul că pocăința trebuie să fie începutul vieții noastre cu Dumnezeu; ea, ca un fir de aur, se cuvine să străbată toată

¹⁰ *In* 6, 68.

¹¹ Fenomen definit de Părintele Rafail cu numele de „babilonie de gradul al doilea”, în care există o discrepanță uriașă între cuvinte și noimă, între termeni și sensul pe care îl acordă fiecare dintre noi acestor termeni (cf. Ieromonah RAFAIL NOICA, *Criza Bisericii – dacă ea există*, conferință ținută la Alba-Iulia, 17 aprilie 2003).

¹² *Filocalia*, vol. I, traducere de Pr. Dumitru Stăniloae, Institutul de Arte Grafice „Dacia Traiană”, Sibiu, ²1947, p. 85.

¹³ Arhimandritul SOFRONIE, *Rugăciunea – experiența Vieții Veșnice*, pp. 109-110.

viața noastră până la mormânt¹⁴ și să ne fie temei al trăirii ascetice și duhovnicești¹⁵.

Cu nădejdea că această carte le va ieși în întâmpinare deopotrivă cateheților (și catehumenilor) din Diaspora – unde tot mai mare este numărul celor ce vin înspre Ortodoxie la o vârstă matură și, nu de puține ori, după căutări pe măsură –, cât și a celor din țară, care își doresc să-și formeze tinerele vlăstare în cugetul Bisericii, sau chiar și celor deja îmbisericiți, ce simt nevoia unei schimbări de perspectivă asupra „tainei drepte credințe”¹⁶, aducătoare de însuflare și primenire duhovnicească, ne întoarcem asupra cuvintelor Mântuitorului nostru: „Dar vine ceasul, și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, că și Tatăl astfel de închinători își dorește”¹⁷ – de a căror împlinire să ne învrednicim cu toții, în „zilele rele”¹⁸ ce ne stau înaintea, spre a aduce roadă bună și a moșteni Împărăția Cerurilor.

Traducătorul

¹⁴ Cf. Arhimandritul SOFRONIE, *Nevoința cunoașterii lui Dumnezeu*, traducere din lb. rusă de Ierom. Rafail (Noica), Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006, p. 185.

¹⁵ Cf. Arhimandritul SOFRONIE, *Din Viață și din Duh*, traducere din lb. franceză de Ierom. Rafail (Noica), Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2010, p. 24.

¹⁶ 1 Tim 3, 16; *εὐσέβεια* – lit. evlavie, bună-cinstire (a lui Dumnezeu).

¹⁷ In 4, 23.

¹⁸ Ef 5, 16.